

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

12. juuli 2022 *

Apellatsioonkaebus – Energeetika – Maagaasi siseturg – Direktiiv 2009/73/EÜ – Direktiiv (EL) 2019/692 – Direktiivi 2009/73 kohaldamisala laiendamine gaasitorudele liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel – ELTL artikli 263 neljas lõik – Tühistamishagi – Tingimus, et hagi esemeks olev meede peab puudutama hagejat otseselt – Kaalutusõiguse puudumine hagejale pandud kohustuste osas – Tingimus, et hagi esemeks olev meede peab puudutama hagejat isiklikult – Erandite muutmine, mis välistab erandite kohaldamise ainult ühele ettevõtjale, kelleks on taotleja – Dokumentide toimikust eemaldamise taotlus – Euroopa Liidu kohtule tõendite esitamise eeskirjad – Liidu institutsioonide sisedokumendid

Kohtuasjas C-348/20 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 28. juulil 2020 esitatud apellatsioonkaebus,

Nord Stream 2 AG, asukoht Zug (Šveits), esindajad kirjalikus ja suulises menetluses: *advocaat* L. Van den Hende, *solicitor-advocate* L. Malý, *Rechtsanwältin* J. Penz-Evren ja *solicitor-advocate* M. Schonberg,

apellant,

teised menetlusosalised:

Euroopa Parlament, esindajad: I. McDowell, L. Visaggio, J. Etienne ja O. Denkov,

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Lo Monaco, K. Pavlaki ja S. Boelaert, hiljem A. Lo Monaco ja K. Pavlaki,

kostjad esimeses kohtuastmes,

keda toetavad:

Eesti Vabariik, esindaja: N. Grünberg,

Läti Vabariik, esindajad: K. Pommere ja V. Soņeca, hiljem K. Pommere

Poola Vabariik, esindaja: B. Majczyna,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

menetlusse astujad apellatsioonimenetluses,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal (ettekandja), K. Jürimäe, C. Lycourgos, S. Rodin, I. Jarukaitis ja N. Jääskinen, kohtunikud J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi ja A. Kumin,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 6. oktoobri 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Nord Stream 2 AG palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 20. mai 2020. aasta kohtumäärus Nord Stream 2 vs. parlament ja nõukogu (T-526/19, edaspidi „vaidlustatud kohtumäärus“, EU:T:2020:210) osas, milles esiteks jäeti vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata tema hagi nõudega tühistada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/692, millega muudetakse direktiivi 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju (ELT 2019, L 117, lk 1; edaspidi „vaidlusalune direktiiv“), ning teiseks otsustati eemaldada toimikust teatavad hageja esitatud dokumendid.

Õiguslik raamistik

Vaidlusalune direktiiv ja direktiiv 2009/73

- 2 Vaidlusaluse direktiiviga muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT 2009, L 211, lk 94). Vaidlusaluse direktiivi põhjendused 1–4 ja 9 on sõnastatud järgmiselt:
  - „(1) Alates 1999. aastast liidus järk-järgult rakendatud maagaasi siseturu eesmärk on pakkuda tõelist valikuvõimalust kõikidele [Euroopa L]iidu lõpptarbijatele, nii kodanikele kui ka ettevõtjatele, uusi ettevõtlusvõimalusi, õiglaseid konkurentsitingimusi, konkurentsivõimelisi hindu, tõhusaid investeerimissignaale ja kõrgemaid teenindusstandardeid, ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.
  - (2) [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta] direktiiv 2003/55/EÜ [maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2003, L 176, lk 57; ELT eriväljaanne 12/02, lk 230)] ja [direktiiv 2009/73] on andnud maagaasi siseturu rajamise olulise panuse.

- (3) Käesoleva direktiivi eesmärk on kõrvaldada maagaasi siseturu väljakujundamise takistused, mis tulenevad sellest, et liidu turueeskirju ei kohaldata kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi ülekandetorudele. Käesoleva direktiiviga tehtavate muudatuste eesmärk on tagada, et vähemalt kahte liikmesriiki ühendavatele gaasi ülekandetorudele kohaldatavaid õigusnorme kohaldatakse liidu piires ka kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi ülekandetorudele. [...]
- (4) Kuna enne käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva puudusid liidus kolmandatesse riikidesse viivate ja sealt tulevate gaasi ülekandetorude kohta erinormid, peaks liikmesriikidel olema võimalik teha erandeid direktiivi [2009/73] teatavatest sätetest seoses selliste gaasi ülekandetorudega, mille ehitamine on enne käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva lõpetatud. [...]

[...]

- (9) Direktiivi [2009/73] kohaldamine kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi ülekandetorudele piirneb liikmesriikide territooriumiga. Gaasi avamere ülekandetorude suhtes tuleks direktiivi [2009/73] kohaldada selle liikmesriigi territoriaalmeres, kus asub liikmesriikide võrgu esimene ühenduspunkt.

[...]“.

- 3 Vastavalt direktiivi 2009/73, mida on muudetud vaidlusaluse direktiiviga (edaspidi „direktiiv 2009/73“), artikli 1 lõikele 1 kehtestatakse selle direktiiviga ühiseeskirjad maagaasi ülekande, jaotamise, tarnimise ja hoiustamise kohta ning sätestatakse eeskirjad, mis on seotud maagaasisektori korraldamise ja toimimisega, turulepääsuga, maagaasi ülekande-, jaotus-, tarne- ja hoiustamislubade väljastamise ning võrkude kasutamise nõuete ja korraga.
- 4 Direktiivi 2009/73 põhjendus 13 on sõnastatud järgmiselt: „Tarne- ja tootmishuvidest sõltumatute süsteemihaldurite või sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite loomine võimaldab vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel säilitada võrguvarade omandi ja tagada samal ajal huvide tegelik eraldamine, tingimusel et sõltumatu süsteemihaldur või sõltumatu ülekandesüsteemi haldur täidab kõiki süsteemihalduri ülesandeid ning et kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ja ulatuslikud regulatiivsed kontrollimehhanismid“.
- 5 Vaidlusaluse direktiivi jõustumisest alates on direktiivi 2009/73 artikli 2 punktis 17 ette nähtud, et mõiste „ühendustoru“ ei tähista mitte ainult „ülekandetoru, mis ületab kas maa või õhu kaudu liikmesriikide vahelist piiri ja mille otstarve on ühendada kõnealuste liikmesriikide siseriiklikke ülekandevõrke“, vaid nüüd ka „liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheli[st] ülekandetoru kuni liikmesriikide territooriumini või kõnealuse liikmesriigi territoriaalmereni“.
- 6 Direktiivi 2009/73 artiklis 9 „Ülekandesüsteemide ja ülekandesüsteemi haldurite eraldamine“ on ette nähtud:
- „1. Liikmesriigid tagavad, et alates 3. märtsist 2012:
- a) tegutsevad kõik ülekandesüsteemi omavad ettevõtjad ülekandesüsteemi halduritena;
- b) sama isik või samad isikud ei või:

- i) otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ning otseselt ega kaudselt kontrollida ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi, või teostada nende üle mis tahes õigusi, ega
  - ii) otseselt ega kaudselt kontrollida ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi ning otseselt või kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, või teostada selle üle mis tahes õigusi;
- c) ei tohi samal isikul või samadel isikutel olla samaaegselt õigust määrata tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusjärgselt esindava organi liikmeid ega otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat või teostada selle üle mis tahes õigusi, ja
- d) ei ole samal isikul õigust olla nii tootmis- või tarneülesandeid täitva ettevõtja kui ka ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusjärgselt esindava organi liige.

[...]

8. Kui 3. septembril 2009 kuulus ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada. Kui tegemist on liikmesriiki ja kolmandat riiki ühendava ülekandesüsteemi osaga, mis asub kõnealuse liikmesriigi piiri ja kõnealuse liikmesriigi võrgu esimese ühenduspunkti vahel ning kui 23. mail 2019 kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

Sellisel juhul asjaomane liikmesriik kas

- a) määrab sõltumatu süsteemihalduri vastavalt artiklile 14 või
- b) järgib IV peatüki sätteid.

9. Kui 3. septembril 2009 kuulus ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning on olemas kord, mis tagab ülekandesüsteemi halduritele suurema sõltumatuse kui IV peatüki sätted, võib liikmesriik otsustada käesoleva artikli lõiget 1 mitte kohaldada.

Kui tegemist on liikmesriiki ja kolmandat riiki ühendava ülekandesüsteemi osaga, mis asub kõnealuse liikmesriigi piiri ja kõnealuse liikmesriigi võrgu esimese ühenduspunkti vahel ning kui 23. mail 2019 kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning on olemas kord, mis tagab ülekandesüsteemi halduritele suurema sõltumatuse kui IV peatüki sätted, võib kõnealune liikmesriik otsustada käesoleva artikli lõiget 1 mitte kohaldada.“

- 7 Direktiivi artikli 32 „Kolmandate isikute juurdepääs“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse ülekande- ja jaotussüsteemidele ning maagaasi veeldusjaamadele kolmandate isikute juurdepääsu süsteem, mis põhineb kõigile vabatarbijatele, sealhulgas tarneettevõtjatele kohaldatavatel avaldatud tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et artikli 39 lõikes 1 osutatud reguleeriv asutus kiidab nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks oleva metoodika heaks enne nende jõustumist vastavalt artiklile 41 ning et need tariifid ja metoodika, kui heaks kiidetakse üksnes metoodika, avaldatakse enne nende jõustumist.“

8 Sama direktiivi artikli 36 „Uus infrastruktuur“ lõikes 1 on ette nähtud, et maagaasi uue olulise infrastruktuuri, st ühendustorude, maagaasi veeldusjaamade ja gaasihoidlate suhtes võidakse vastava taotluse korral määratud aja jooksul jätta kohaldamata muu hulgas selle direktiivi artiklid 9 ja 32, kui on täidetud seal loetletud tingimused, eelkõige punktis b sätestatud tingimus, mille kohaselt investeeringul peab olema niisugune riskitase, et seda ei tehtaks, kui nimetatud vabastus ei kehtiks. Lisaks on alates vaidlusaluse direktiivi jõustumisest direktiivi 2009/73 artikli 36 lõike 1 punktis e ette nähtud, et selle sätte alusel uutele infrastruktuuridele antav vabastus ei tohi muu hulgas kahjustada „liidu maagaasi varustuskindlust“.

9 Direktiivi 2009/73 artikli 41 „Reguleeriva asutuse ülesanded ja volitused“ lõigetes 6, 8 ja 10 on sätestatud:

„6. Reguleerivad asutused vastutavad tingimuste või vähemalt nende arvestamise või kehtestamise aluseks oleva meetodika määramise või heakskiitmise eest piisavalt vara enne tingimuste jõustumist järgmistel juhtudel:

a) siseriiklike võrkudega ühendamise ja juurdepääsu neile, sealhulgas ülekande ja jaotamise tariifid, ning maagaasi veeldusjaamadele juurdepääsu tingimused ja tariifid. Kõnealused tariifid või kõnealune meetodika peavad võimaldama teha võrkudesse ja maagaasi veeldusjaamadesse vajalikke investeeringuid nii, et need investeeringud tagaksid võrkude ja maagaasi veeldusjaamade rentaabluse;

[...]

c) juurdepääsu piiriülesele infrastruktuurile, sealhulgas võimsuse jaotamine ja ülekoormusega tegelemine.

[...]

8. Tariifide või meetodika ja tasakaalustamisteenuste kehtestamisel või heaks kiitmisel tagavad reguleerivad asutused, et ülekandesüsteemi haldureid ja võrguhaldureid stimuleeritakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaselt, et tõhustada jõudlust, soodustada turgude integreerimist ja varustuskindlust ning toetada seonduvaid teadusuuringuid.

[...]

10. Vajaduse korral on reguleerivatel asutustel õigus taotleda ülekandesüsteemi, gaasihoidla, maagaasi veeldusjaamade ja jaotussüsteemi halduritelt tingimuste, sealhulgas käesolevas artiklis osutatud tariifide ja meetodika muutmist, et tagada nende proportsionaalsus ja mittediskrimineeriv kohaldamine. [...]

10 Vaidlusaluse direktiiviga lisati selle direktiivi artikkel 49a „Erandid kolmandasse riiki viivate ja sealt tulevate ülekandetorude suhtes“ ja selles on sätestatud:

„1. Kui tegemist on liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheliste gaasi ülekandetorudega, mille ehitamine on lõpetatud enne 23. maid 2019, võib liikmesriik, kus asub ülekandetoru esimene liikmesriikide võrgus olev ühenduspunkt, otsustada teha erandi artiklitest 9, 10, 11 ja 32 ning artikli 41 lõigetest 6, 8 ja 10 tema territooriumil ja territoriaalmeres asuva gaasi ülekandetoru lõikude osas objektiivsetel põhjustel, näiteks tehtud investeeringu tagasiteenimise

võimaldamiseks või varustuskindluse kaalutlustel, tingimusel et erand ei kahjusta konkurentsi, maagaasi siseturu tõhusat toimimist ega gaasi varustuskindlust liidus.

Erand peab olema ajaliselt piiratud, kestusega kuni 20 aastat, objektiivselt põhjendatud, pikendatav, kui see on õigustatud, ning võib olla seotud tingimustega, mis aitavad kaasa eespool nimetatud tingimuste saavutamisele.

[...]

3. Lõigete 1 ja 2 kohased otsused tuleb võtta vastu hiljemalt 24. maiks 2020. Liikmesriigid teavitavad igast sellisest otsusest [Euroopa K]omisjoni ja avaldavad need.“

- 11 Vaidlusaluse direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt pidid liikmesriigid jõustama direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 24. veebruariks 2020, ilma et see piiraks direktiivi 2009/73 artikli 49a kohaseid erandeid.

Määrus (EÜ) nr 1049/2001

- 12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruse (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT 2001, L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331) artikli 4 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks:

a) avalikke huve seoses:

[...]

– rahvusvaheliste suhetega,

[...]

2. Institutsioonid keelavad juurdepääsu dokumentidele, mille avaldamine kahjustaks:

[...]

– kohtumenetlust ja õigusnõustamist,

[...]

välja arvatud juhul, kui avaldamine teenib ülekaalukaid üldisi huve.“

Vaidluse taust

- 13 Vaidluse taust on esitatud vaidlustatud kohtumääruse punktides 1–11 ja käesoleva menetluse vajadustest lähtudes võib selle kokku võtta järgmiselt.

- 14 Hageja Nord Stream 2 on Šveitsi õiguse alusel asutatud äriühing, mille ainuaktsionär on Vene riigile kuuluv aktsiaselts Gazprom. Ta vastutab merealuse gaasitorujuhtme Nord Stream 2 projekteerimise, ehitamise ja käitamise eest, mille rahastamise 9,5 miljardi euro suuruses summas tagavad 50% ulatuses äriühingud ENGIE SA, OMV AG, Royal Dutch Shell plc, Uniper SE ja Wintershall Dea GmbH.
- 15 2017. aasta jaanuaris alustati selle merealuse gaasitorujuhtme jaoks mõeldud torude betooniga katmise töid, mille lõplik tarnimine toimus 2018. aasta septembris.
- 16 Nimetatud merealune gaasitorujuhe, mis koosneb kahest gaasi ülekandetorust, tagab gaasi ülekandmise Viiburi (Venemaa) ja Lubmini (Saksamaa) vahel. Kui merealuse gaasitorujuhtme kaudu ülekantud gaas on jõudnud Saksamaa territooriumile, kantakse seda edasi maismaa gaasitorujuhtme ENEL ja maismaa gaasitorujuhtme EUGAL kaudu.
- 17 Lähtudes komisjoni 8. novembri 2017. aasta ettepanekust võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2009/73, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju (COM(2017) 660 (final)), võtsid Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu 17. aprillil 2019 vastu vaidlusaluse direktiivi, mis jõustus kahekümnendal päeval pärast avaldamist, st 23. mail 2019. Selleks kuupäevaks oli apellandi sõnul 95% gaasitorujuhtme Nord Stream 2 torude betooniga katmise töödest valmis, samas kui selle kahest gaasitorujuhtmest oli vastavalt 610 km ja 432 km paigaldatud Venemaa, Soome, Rootsi ja Saksamaa territoriaalmere põhja ja/või majandusvööndisse.

Menetlus Üldkohtus

- 18 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 26. juulil 2019 saabunud hagiavaldusega nõude tühistada vaidlusalune direktiiv tervikuna, esitades selleks kuus väidet.
- 19 Parlament ja nõukogu esitasid Üldkohtu kantseleisse vastavalt 10. oktoobril ja 14. oktoobril 2019 saabunud eraldi dokumentidega vastuväite, mille kohaselt see hagi, millega nõutakse vaidlusaluse direktiivi tühistamist, on vastuvõetamatu.
- 20 Lisaks palus nõukogu 11. oktoobril 2019 Üldkohtu kantseleisse saabunud eraldi dokumendiga, et Üldkohus määraks, et teatavaid dokumente toimikusse ei lisata või et teatavad hageja esitatud dokumendid toimikust eemaldataks. Selle täiendava taotluse raames märkis nõukogu, et ta on saanud määruse nr 1049/2001 alusel mitu taotlust, mis puudutavad liidu ja Venemaa Föderatsiooni vahelise lepingu sõlmimise läbirääkimisi käsitlevaid dokumente ning vaidlusaluse direktiivi vastuvõtmise seadusandlikku menetlust, et täiendava taotluse esitamise kuupäevani ei ole ta võimaldanud tutvuda ühegi nimetatud dokumendiga ja et hageja poolt hagi esitamise kuupäevani ei olnud nende dokumentidega tutvumise taotluste rahuldamata jätmise vaidlustamiseks Üldkohtule esitatud ühtki hagi.
- 21 Hageja palus 29. novembril 2019 Üldkohtu kantseleisse saabunud eraldi dokumendiga Üldkohtul võtta menetlust korraldav meede, mis seisneb korralduses esitada teatavad nõukogu valduses olevad dokumendid.
- 22 Parlament ja nõukogu esitasid 17. jaanuaril 2020 oma seisukohad selle menetlust korraldava meetme taotluse kohta, kusjuures nõukogu palus sellega seoses, et toimikust eemaldataks teatavad dokumendid, mille hageja oli eelmises punktis nimetatud taotlusele lisanud.

Vaidlustatud kohtumäärus

Dokumentide eemaldamise ja menetlust korraldavate meetmete võtmise taotlus

- 23 Kõigepealt seoses nõukogu 11. oktoobri 2019. aasta täiendava taotlusega eemaldada toimikust dokumendid, otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtumääruses, et toimikust eemaldatakse dokumendid, mille hageja oli esitanud lisades A. 14 (komisjoni 9. juuni 2017. aasta soovitus nõukogule võtta vastu otsus, millega antakse luba alustada läbirääkimisi liidu ja Venemaa Föderatsiooni vahelise rahvusvahelise lepingu üle Nord Stream 2 gaasitorujuhtme käitamise küsimustes, edaspidi „komisjoni soovitus“) ja O. 20 (nõukogu õigustalituse 27. septembri 2017. aasta arvamus selle soovitusel kohta, mis saadeti liidu liikmesriikide alalistele esindajatele selles institutsioonis, edaspidi „nõukogu õigustalituse arvamus“), ning et hagiavalduse ja lisade teatavad lõigud, milles on taasesitatud väljavõtted neist dokumentidest, jäetakse tähelepanuta. Mis puudutab seejärel taotlust eemaldada toimikust dokumendid, mille nõukogu sõnastas 17. jaanuari 2020. aasta seisukohtades hageja esitatud taotluse kohta võtta menetlust korraldav meede, siis otsustas Üldkohus eemaldada toimikust kaks dokumenti, mille hageja esitas lisades M. 26 ja M. 30 (dokumendid, mis sisaldavad Saksamaa Liitvabariigi seisukohti vaidlusaluse direktiivi vastuvõtmiseni viinud seadusandlikus menetluses, edaspidi „Saksamaa Liitvabariigi seisukohad“).
- 24 Sellega seoses leidis Üldkohus kõigepealt vaidlustatud kohtumääruse punktides 38–45 sisuliselt, tuginedes eelkõige 14. mai 2019. aasta kohtumäärusele Ungari vs. parlament (C-650/18, ei avaldata, EU:C:2019:438) ja 31. jaanuari 2020. aasta kohtuotsusele Sloveenia vs. Horvaatia (C-457/18, EU:C:2020:65), et kuigi määruse nr 1049/2001 sätteid ei ole tema menetluses kohaldatavad, on neil sätetel siiski teatav suunda näitav väärtus huvide kaalumisel, mis on nõutav käesoleva kohtuotsuse punktis 23 nimetatud dokumentide toimikust eemaldamist puudutava täiendava taotluse lahendamisel.
- 25 Seejärel analüüsis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 47–56 nõukogu õigustalituse arvamust ja leidis, et see institutsioon tugines selle arvamuse osas õigesti õigusnõustamise kaitsele, mis on ette nähtud määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõikes 2.
- 26 Lisaks analüüsis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 57–64 komisjoni soovitus ja jõudis järeldusele, et nõukogu leidis õigesti, et soovitusel avalikustamine kahjustaks konkreetselt ja tegelikult avaliku huvi kaitset seoses rahvusvaheliste suhetega määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 tähenduses, millega iseenesest on põhjendatud nimetatud soovitusel toimikust eemaldamine.
- 27 Lõpuks analüüsis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 125–135 Saksamaa Liitvabariigi seisukohti. Arvestades ühelt poolt, et hageja ei ole tõendanud, et kärbeteta versioonid neid seisukohti sisaldavast kahest dokumendist on saadud nõuetekohaselt, ja teiselt poolt, et nende kahe dokumendi avalikustamine võis konkreetselt ja tegelikult kahjustada avaliku huvi kaitset seoses liidu rahvusvaheliste suhetega määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 tähenduses, nõrgestades nimelt liidu positsiooni vahekohtumenetluses, mis on hageja taotlusel tema suhtes algatatud, otsustas Üldkohus rahuldada nõukogu taotluse eemaldada need toimikust, täpsustades samas, et need kaks dokumenti ei ole mingil juhul sellist laadi, et need tõendaksid, et vaidlusalune direktiiv puudutab hagejat otseselt ELTL artikli 263 neljanda lõigu teise lauseosa kohaselt, mistõttu ei ole Üldkohtul vaja nõuda nõukogult nende dokumentide esitamist.

Hagi vastuvõetavus

- 28 Käsitledes parlamendi ja nõukogu esitatud vastuvõetamatuse vastuväiteid, tuletas Üldkohus kõigepealt meelde ühelt poolt vaidlustatud kohtumääruse punktis 78, et ainuüksi asjaolust, et hagi on esitatud direktiivi peale, ei piisa hagi vastuvõetamatuks tunnistamiseks, ning teiselt poolt vaidlustatud kohtumääruse punktides 79–85, et vaidlusalune direktiiv on seadusandlik akt, mille adressaadid on liikmesriigid ja mis on kõikide asjasse puutuvate ettevõtjate suhtes üldiselt kohaldatav, mistõttu hagi vastuvõetavus sõltub ELTL artikli 263 neljanda lõigu teise lauseosa kohaselt tingimusest, et see direktiiv peab puudutama hagejat otseselt ja isiklikult.
- 29 Vaidlustatud kohtumääruse punktides 102–124 esitatud arutluskäigu tulemusena tunnistas Üldkohus hagi vastuvõetamatuks põhjusel, et vaidlusalune direktiiv ei puuduta hagejat otseselt.
- 30 Selles osas leidis kõigepealt Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 106 ja 107 sisuliselt, et direktiiv ise ei saa tekitada kohustusi eraõiguslikule isikule ja seega ei saa liikmesriigi ametiasutused sellele tema vastu tugineda, kui enne ei ole ülevõtmismeetmeid vastu võetud. Seega ei saa vaidlusaluse direktiivi sätted enne ülevõtmismeetmete vastuvõtmist olla hageja kohustuste otsene või vahetu allikas ega saa seetõttu otseselt mõjutada tema õiguslikku olukorda.
- 31 Vaidlustatud kohtumääruse punktides 108 ja 109 tõi Üldkohus esile, viidates 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsusele Air Transport Association of America jt (C-366/10, EU:C:2011:864), et asjaolu, et nüüd reguleerib hageja tegevust osaliselt direktiiv 2009/73, on igal juhul üksnes tagajärg, mis tuleneb tema valikust arendada ja jätkata oma tegevust liidu territooriumil. Hageja esitatud argumentidega nõustumine tähendaks seda, et iga kord, kui liidu seadusandja kehtestab teatud valdkonnas ettevõtjatele kohustusi, mida neile varem ei olnud seatud, siis mõjutaks liidu õigusakt neid ettevõtjaid tingimata ja otseselt ELTL artikli 263 neljanda lõigu teise lauseosa tähenduses.
- 32 Vaidlustatud kohtumääruse punktides 110 ja 111 tuvastas Üldkohus, et käesoleval juhul kehtivad sellistele ettevõtjatele nagu hageja direktiivist 2009/73 tulenevad kohustused järelikult alles vaidlusaluse direktiivi riigisiseste ülevõtmismeetmete vahendusel ja et kuupäeval, mil hageja esitas Üldkohtule hagi, olid sellised ülevõtmismeetmed Saksamaa Liitvabariigis puudu.
- 33 Seejärel tõi Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 111 ning punktides 112–115 sisuliselt esile, et liikmesriikidel on direktiivi 2009/73 sätete rakendamisel igal juhul ulatuslik kaalutusõigus. Ta rõhutas sellega seoses ühelt poolt, et vaidlusaluse direktiivi jõustumisest arvates on liikmesriikidel selle direktiivi artikli 9 lõike 8 esimese lõigu ja lõike 9 alusel võimalus otsustada mitte kohaldada ülekandesüsteemide suhtes ülekandesüsteemide ja ülekandesüsteemi haldurite eraldamise kohustust, nagu see on ette nähtud nimetatud direktiivi artikli 9 lõikes 1. Teiselt poolt võivad liikmesriigi ametiasutused vaidlusaluse direktiiviga tehtud muudatuste, eelkõige direktiivi 2009/73 artiklit 36 ja artiklit 49a puudutavate muudatuste alusel nüüd otsustada – kui tegemist on uue suure gaasiinfrastruktuuriga või liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheliste gaasi ülekandetorudega, mille ehitamine on lõpetatud enne 23. maid 2019 – teha erandeid direktiivi 2009/73 teatavatest artiklitest.
- 34 Lõpuks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 117, et hageja ei saa oma nende argumentide põhjendamiseks, millega ta püüab tõendada, et vaidlusalune direktiiv puudutab teda otseselt, tugineda lahendusele, millest Euroopa Kohus lähtus 13. märtsi 2008. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Infront WM (C-125/06 P, EU:C:2008:159). Nimelt ei ole selle kohtuotsuse aluseks

olnud kohtuasja õiguslik ja faktiline olukord sugugi võrreldav käesoleva kohtuasja omaga, kuna viimase ese on üksnes direktiiv, mis ELTL artikli 288 kolmanda lõigu mõttes ei ole pealegi „ebatüüpiline“.

Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

35 Apellatsioonkaebuses palub apellant Euroopa Kohtul:

- tühistada vaidlustatud kohtumäärus;
- lükata vastuvõetamatuse vastuväide tagasi, tunnistada hagi vastuvõetavaks ja saata kohtuasi tagasi Üldkohtule sisulise otsuse tegemiseks;
- teise võimalusena tuvastada, et vaidlusalune direktiiv puudutab apellanti otseselt, ja saata kohtuasi tagasi Üldkohtule, et viimane teeks otsuse küsimuses, kas direktiiv puudutab teda isiklikult, või et ta liidaks selle küsimuse asja sisulise läbivaatamisega, ja
- mõista kohtukulud välja parlamendilt ja nõukogult.

36 Parlament ja nõukogu paluvad Euroopa Kohtul:

- jätta appellatsioonkaebus rahuldamata ja
- mõista kohtukulud välja apellandilt.

37 Euroopa Kohtu presidendi 22. oktoobri ning 12. ja 19. novembri 2020. aasta otsusega anti vastavalt Eesti Vabariigile, Läti Vabariigile ja Poola Vabariigile luba astuda menetlusse parlamendi ja nõukogu nõuete toetuseks.

38 Kooskõlas menetlust korraldava meetmega, mille võtsid vastu ettekandja-kohtunik ja kohtujurist Euroopa Kohtu kodukorra artikli 62 lõike 1 alusel, esitas apellant 16. juulil 2021 Euroopa Kohtule dokumendid, mille ta oli varem Üldkohtu menetluses esitanud lisadena A. 14, O. 20, M. 26 ja M. 30.

39 Apellandi esindajad teatasid 17. märtsi 2022. aasta kirjaga Euroopa Kohtule, et alates 1. märtsist 2022 nad teda enam ei esinda, märkides samas, et üks nendest esindajatest võib jääda kontaktisikuks Euroopa Kohtu ja apellandi vahel seni, kuni viimane nimetab uue esindaja.

Apellatsioonkaebus

40 Apellant põhjendab oma appellatsioonkaebust kahe väitega. Esimene väide, mis on jagatud kaheks osaks, käsitleb õigusnormi rikkumist Üldkohtu hinnangus, mille kohaselt vaidlusalune direktiiv ei puuduta teda otseselt ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses.

41 Teise väite kohaselt on Üldkohus rikkunud mitut õigusnormi, vaadates läbi nõukogu taotlusi dokumentide eemaldamise kohta.

Esimene väide

Sissejuhatavad märkused

- 42 Apellatsioonkaebuse läbivaatamisel tuleb esile tõsta, et apellandi poolt vaidlusaluse direktiivi tühistamiseks esitatud hagi vastuvõetavust tuleb analüüsida ELTL artikli 263 neljanda lõigu teises lauseosas ette nähtud tingimuste alusel, mille kohaselt on hagi vastuvõetav üksnes juhul, kui vaidlustatud akt puudutab hagejat otseselt ja isiklikult. Kuna Üldkohtu sõnul ei puudutanud vaidlusalune direktiiv hagejat otseselt ja kuna need tingimused on kumulatiivsed, siis jättis Üldkohus hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, ilma et ta oleks võtnud seisukohta küsimuses, kas direktiiv puudutab hagejat isiklikult.
- 43 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale, mida Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 102 osundas, eeldab tingimus, et hagi esemeks olev meede peab füüsilist või juriidilist isikut puudutama otseselt, et täidetud oleksid kaks kumulatiivset tingimust, nimelt ühelt poolt, et meede avaldaks otsest mõju isiku õiguslikule olukorrale, ja teiselt poolt, et see ei jätaks meedet rakendama kohustatud adressaadile mingit kaalutlusõigust, mispuhul meetme rakendamine on puhtautomaatne ja tuleneb vaid liidu õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme (28. veebruari 2019. aasta kohtuotsus nõukogu vs. Growth Energy ja Renewable Fuels Association, C-465/16 P, EU:C:2019:155, punkt 69 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Sama kehtib ka siis, nagu märkis ka Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 103, kui liidu õigusakti adressaatidele jääb üksnes teoreetiline võimalus seda mitte rakendada ja nende soov luua sellele vastavaid tagajärgi on väljaspool kahtlust (23. novembri 1971. aasta kohtuotsus Bock vs. komisjon, 62/70, EU:C:1971:108, punktid 6–8, ja 4. detsembri 2019. aasta kohtuotsus PGNiG Supply & Trading vs. komisjon, C-117/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:1042, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 45 Esimese väite kahes osas vaidlustab apellant selle, kuidas Üldkohus kohaldas vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 43 nimetatud esimest ja teist tingimust.

Esimese väite esimene osa

– Poolte argumendid

- 46 Esimese väite esimeses osas, mis puudutab vaidlustatud kohtumääruse punkte 106–111, väidab apellant, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas, et vaidlusalune direktiiv ei mõjuta tema õiguslikku olukorda otseselt, kuna tegemist on direktiiviga.
- 47 Sellega seoses väidab apellant esiteks, et Üldkohtu põhjendus vaidlustatud kohtumääruses, mille kohaselt ei saa direktiiv ise enne seda, kui asjaomane liikmesriik on vastu võtnud ülevõtmismeetmed või kui selleks ette nähtud tähtaeg on möödunud, mõjutada ettevõtja õiguslikku olukorda otseselt, on põhimõtteliselt väär. Nimelt takistaks see direktiivi peale mis tahes hagi esitamist ELTL artikli 263 neljanda lõigu alusel, kuna praktikas möödub hagi esitamise tähtaeg süstemaatiliselt enne vajalike ülevõtmismeetmete vastuvõtmist. Sellele põhjendusele tuginedes ei järginud Üldkohus kohtupraktikat – kuigi ta sellele vaidlustatud kohtumääruse punktis 78 viitas – mille kohaselt asjaolu, et akt on vastu võetud direktiivi vormis, ei ole iseenesest piisav, et välistada võimalust, et selle sätted võivad isikut puudutada otseselt ja isiklikult.

- 48 Teiseks väidab apellant, et asjaolu, mida Üldkohus rõhutas vaidlustatud kohtumääruse punktis 111 ja mille kohaselt hagi esitamise kuupäeval ei olnud Saksamaa Liitvabariik vaidlusalust direktiivi veel üle võtnud, ei oma tähtsust. Apellant on seisukohal, et nimelt see, kas direktiiv mõjutab isiku õiguslikku olukorda otseselt, sõltub direktiivi sisust, mitte direktiivi ülevõtmismeetmete võimalikust vastuvõtmisest. Ta lisab sellega seoses, et vastuvõetavuse tingimus, mille kohaselt vaidlustatud akt peab hagejat puudutama otseselt ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses, on identne olenemata sellest, kas tegemist on selle sätte teise või kolmanda lauseosaga, mis tähendab möödapääsmatult, et tingimus, mis nõuab, et vaidlustatud akt „ei vajaks rakendusmeetmeid“ ELTL artikli 263 neljanda lõigu kolmanda lauseosa tähenduses, on sellest vastuvõetavuse tingimusest eraldiseisev lisatingimus.
- 49 Kolmandaks väidab apellant, et tühistamishagi esitamise kuupäeval oli vaidlusaluse direktiivi tagajärg see, et tema suhtes muutusid kohaldatavaks direktiivi 2009/73 eeskirjad, kuigi enne selle vastuvõtmist neid eeskirju tema suhtes ei kohaldatud. Sellisel õigusliku olukorra muutmisel on tema jaoks sügavad ja rasked õiguslikud tagajärjed. Kui asjaomastel liikmesriikidel ei ole liidu meetme rakendamisel vähimatki kaalutlusruumi, nagu see on käesoleval juhul, tähendab meetme ülevõtmise tähtaeg lihtsalt meetme täieliku kohaldatavuse ajalist edasilükkamist.
- 50 Lõpuks leiab apellant neljandaks, et ükski asjaolu ei andnud Üldkohtule alust arvata, nagu ta näib olevat järeldanud vaidlustatud kohtumääruse punktis 109, et kui möönda, et vaidlusalune direktiiv puudutab teda otseselt, annaks see mis tahes ettevõtjale õiguse vaidlustada iga tema suhtes uusi kohustusi kehtestav seadusandlik meede, kuna peamine piirang, millega seadusandlike meetmete puhul „ukse pärani avamine“ on vastuolus, on vastuvõetavuse tingimus, mille kohaselt peab hagi esemeks olev meede puudutama hagejat isiklikult.
- 51 Seevastu parlament ja nõukogu nõustuvad Üldkohtu põhjendustega.
- 52 Parlamendi arvates võis Üldkohus põhjendatult otsustada, et direktiiv, sealhulgas vaidlusalune direktiiv, ei saanud iseenesest enne ülevõtmismeetmete vastuvõtmist või selleks ette nähtud tähtaja möödumist mõjutada ettevõtja õiguslikku olukorda otseselt ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses.
- 53 Ühtlasi leiab parlament, et apellandi argumendid, mille kohaselt kujutab ülevõtmise tähtaeg endast „lihtsalt“ vaidlusaluse meetme „täieliku kohaldatavuse ajalist edasilükkamist“, on samuti ekslikud. Need argumendid põhinevad eeldusel, et meede võib üldiselt mõjutada apellandi õiguslikku olukorda otseselt, mis aga nii ei ole.
- 54 Lisaks nõustub parlament Üldkohtu analüüsiga, mille kohaselt hageja argumentidega nõustumine jätaks soovitatavast toimest täielikult ilma tingimuse, mille kohaselt hagi esemeks olev meede peab puudutama hagejat otseselt. Nii puudutaksid nimelt mis tahes uued õigusnormid iga nendega reguleeritavas valdkonnas tegutsevat füüsilist ja juriidilist isikut otseselt.
- 55 Nõukogu väidab, et apellandi argumendid põhinevad vaidlustatud kohtumääruse väärar tõlgendusel, kuna Üldkohus ei ole järeldanud, et see, et vaidlusalune meede on direktiivi vormis, on iseenesest piisav, et välistada võimalus, et vaidlusalune direktiiv mõjutab tema õiguslikku olukorda otseselt. Vastupidi, Üldkohus järeldas õigesti, et vaidlusalune direktiiv ei mõjuta hageja õiguslikku olukorda otseselt, kuna Saksamaa reguleeriv asutus Bundesnetzagentur (Saksamaa Liitvabariigi võrguamet) ei saa juhul, kui Saksamaa Liitvabariik ei ole võtnud vaidlusaluse direktiivi ülevõtmismeetmeid, hagejalt nõuda, et ta täidaks selles direktiivis ette nähtud kohustusi.

- 56 Lisaks ei saa vaidlusalusele direktiivile, kuna see on direktiiv ELTL artikli 288 kolmanda lõigu tähenduses, iseenesest tugineda eraõiguslike isikute vastu, mida apellant pealegi ei vaidlusta.
- 57 Nõukogu lisab ühelt poolt, et kohtupraktika ei anna mingit alust tõlgendusele, millele tugineb apellant ja mille kohaselt tingimust, et hagi esemeks olev meede peab mõjutama hageja õiguslikku olukorda otseselt, tuleb analüüsida vaidlusaluse meetme sisust lähtudes. Teiselt poolt kohaldatakse tingimust, mis puudutab akte, mis „ei vaja rakendusmeetmeid“, ainult üldkohaldatavate aktide suhtes ELTL artikli 263 neljanda lõigu kolmanda lauseosa tähenduses. Viimati nimetatud tingimus ei saa seega muuta tingimust, mille kohaselt peab hagi esemeks olev meede puudutama hagejat otseselt ELTL artikli 263 neljanda lõigu teise lauseosa tähenduses.
- 58 Eesti, Läti ja Poola valitsus toetavad sisuliselt parlamendi ja nõukogu argumente.
- 59 Poola valitsus lisab, et ühelt poolt oli direktiiv 2009/73 Nord Stream 2 gaasitorujuhtme suhtes kohaldatav juba enne vaidlusaluse direktiivi vastuvõtmist, kusjuures viimasena nimetatud direktiivi eesmärk on üksnes näha ette direktiivi 2009/73 ülevõtmise ja kohaldamise praktiline korraldus selliste gaasitorujuhtmete suhtes nagu Nord Stream 2.
- 60 Teiselt poolt peab selle valitsuse sõnul olema tingimus, et hagi esemeks olev meede peab hagejat puudutama otseselt, täidetud hagi esitamise kuupäeval; mis oli käesoleval juhul igatahes täitmata. Nimelt on selge, et Nord Stream 2 gaasitorujuhtme ehitamine ei olnud lõpetatud ei vaidlusaluse direktiivi jõustumise kuupäevaks ega hageja poolt hagi esitamise kuupäevaks.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

- 61 Esimese väite esimene osa puudutab küsimust, kas Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et vaidlusalune direktiiv ei mõjuta apellandi õiguslikku olukorda otseselt ja järelikult on täitmata esimene käesoleva kohtuotsuse punktis 43 osundatud kohtupraktikas nimetatud kahest tingimusest.
- 62 Esimesena tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib ELTL artiklis 263 ette nähtud tühistamishagi esitada institutsioonide vastuvõetud mis tahes sätete peale, mille eesmärk on tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi, sõltumata nende sätete vormist (3. juuni 2021. aasta kohtuotsus Ungari vs. parlament, C-650/18, EU:C:2021:426, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Selleks et teha kindlaks, kas akt tekitab selliseid tagajärgi ja kas selle peale saab järelikult ELTL artikli 263 alusel tühistamishagi esitada, tuleb lähtuda akti olemusest ja hinnata akti tagajärgi selliste objektiivsete kriteeriumide põhjal nagu akti sisu, võttes vajaduse korral arvesse akti vastuvõtmise konteksti ja selle vastu võtnud institutsiooni pädevust (3. juuni 2021. aasta kohtuotsus Ungari vs. parlament, C-650/18, EU:C:2021:426, punkt 38).
- 64 Seega ei saa seda, kas akt võib füüsilise või juriidilise isiku õiguslikku olukorda otseselt mõjutada, hinnata ainuüksi asjaolu alusel, et akt on vastu võetud direktiivi vormis.
- 65 Kuigi Üldkohus rõhutas vaidlustatud kohtumääruse punktis 78, et ainuüksi asjaolust, et hagi on esitatud direktiivi peale, ei piisa hagi vastuvõetamatuks tunnistamiseks, ilmneb tema edasisest arutluskäigust, eelkõige selle kohtumääruse punktides 106 ja 107 siiski, et järeldades, et

vaidlusalune direktiiv ei mõjuta hageja õiguslikku olukorda otseselt, tugines Üldkohus peamiselt asjaolule, et direktiiv ise ei saa tekitada kohustusi eraõiguslikule isikule või olla selliste kohustuste otsene ja vahetu allikas, kui ülevõtmismeetmed puuduvad.

- 66 Selles osas, kuna kõiki direktiive, nagu apellant põhjendatult väidab, iseloomustab see, et nendega ei saa iseenesest kehtestada eraõiguslikele isikutele kohustusi või et neile ei saa nende isikute vastu tugineda (vt selle kohta 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus *Smith*, C-122/17, EU:C:2018:631, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika), tähendab arutluskäik, millest Üldkohus lähtus, et on kategooriliselt välistatud, et direktiivid võiksid mõjutada nende isikute olukorda otseselt, ja samuti, et nende peale saaks ELTL artikli 263 neljanda lõigu alusel hagi esitada.
- 67 Selline lähenemine tähendab lõppkokkuvõttes seda, et eirates käesoleva kohtuotsuse punktides 63 ja 64 märgitud, loetakse selle tingimuse hindamisel, mille kohaselt hagi esemeks olev meede peab mõjutama hageja õiguslikku olukorda otseselt, vaidlusaluse meetme sisust endast tähtsamaks meetme vorm, st direktiivi vorm.
- 68 Teisena kehtib sama Üldkohtu põhjenduste kohta, mis on esitatud vaidlustatud kohtumääruse punktides 110 ja 111 ning mille kohaselt ei mõjuta eraõiguslike isikute õiguslikku olukorda põhimõtteliselt mitte direktiiv, vaid üksnes direktiivi ülevõtmismeetmed, samas kui tühistamishagi esitamise kuupäeval ei olnud asjaomane liikmesriik, käesoleval juhul Saksamaa Liitvabariik, veel ühtegi neist meetmetest vastu võtnud.
- 69 On tõsi, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on iga liikmesriik, kellele direktiiv on adresseeritud, kohustatud võtma oma riigisiseses õiguskorras kõik vajalikud meetmed, et direktiivi eesmärki arvestades tagada selle täielik õigusmõju (8. mai 2008. aasta kohtuotsus *Danske Svineproducenter*, C-491/06, EU:C:2008:263, punkt 28).
- 70 Siiski viiks käesoleva kohtuotsuse punktis 68 esitatud Üldkohtu seisukoha kinnitamine samuti järelduseni, et direktiivid ei saa kunagi mõjutada eraõiguslike isikute õiguslikku olukorda otseselt, kuna nende toime on alati seotud direktiivi ülevõtmiseks võetud meetmetega, mitte direktiivide endiga.
- 71 Lisaks eirati vaidlustatud kohtumääruse samades punktides seda, et tuleb teha vahet tingimusel, mille kohaselt hagi esemeks olev akt peab hagejat puudutama otseselt, ja ELTL artikli 263 neljanda lõigu kolmandas lauseosas sisalduval tingimusel, mille kohaselt selline akt ei tohi vajada rakendusmeetmeid.
- 72 Seega on kolmandas lauseosas, mis käsitleb õigust esitada hagi üldkohaldatava akti peale, kehtestatud samal ajal nii tingimus, et hagi esemeks olev akt peab hagejat otseselt puudutama, kui ka tingimus, mis nõuab, et selleks, et hagi oleks vastuvõetav, ei tohi sellised aktid vajada rakendusmeetmeid, kusjuures viimati nimetatud tingimus lisandub esimesele tingimusele ja seega ei tohi seda esimese tingimusega segi ajada.
- 73 Kuna tingimus, mille kohaselt vaidlustatud akt peab puudutama hagejat otseselt, on samasuguses sõnastuses ära toodud nii ELTL artikli 263 neljanda lõigu teises lauseosas kui ka selle sätte kolmandas lauseosas, peab sellel olema mõlemas lauseosas sama tähendus. Seda objektiivset laadi tingimust ei saa nimelt hinnata erinevalt olenevalt selle sätte erinevatest lauseosadest.

- 74 Järelikult võib iga akt olenemata sellest, kas see on üldkohaldatav või mõni muud laadi akt, põhimõtteliselt puudutada eraõiguslikku isikut otseselt ja seega mõjutada tema õiguslikku olukorda otseselt, sõltumata sellest, kas see vajab rakendusmeetmeid, sealhulgas direktiivi puhul ülevõtmismeetmeid. Seega juhul, kui kõnealune direktiiv tekitab selliseid tagajärgi, ei ole asjaolul, kas direktiivi ülevõtmismeetmed on vastu võetud või tuleb veel vastu võtta, iseenesest tähtsust, kuna need meetmed ei sea kahtluse alla direktiivi ja selle tagajärgede vahel esinevat otsest seost, tingimusel et direktiiv ei jäta liikmesriikidele vähimatki kaalutlusõigust nimetatud tagajärgede kohaldamisel eraõigusliku isiku suhtes. Seda viimast tingimust analüüsitakse esimese väite teise osa läbivaatamisel.
- 75 Kolmandana, mis puudutab kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 63 esitatud kriteeriumidega selle kontrollimist, kas vaidlusalune direktiiv võib mõjutada hageja õiguslikku olukorda otseselt, siis tuleb tõdeda, et kuna vaidlusalune direktiiv laiendab direktiivi 2009/73 kohaldamisala sellistele liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel asuvatele ühendustorudele nagu see ühendustoru, mida apellant kavatseb käitada, siis selle tagajärjel hakkavad selle ühendustoru käitamise suhtes kehtima viimati nimetatud direktiivis sätestatud eeskirjad, muutes seega apellandi suhtes kohaldatavaks direktiivis sellega seoses ette nähtud konkreetsed kohustused, sealhulgas ülekandesüsteemide ja ülekandesüsteemi haldurite eraldamise kohustused direktiivi 2009/73 artikli 9 alusel ning kohustused, mis on seotud kolmandate isikute juurdepääsu süsteemiga, mis põhineb avaldatud tariifidel, mille on heaks kiitnud reguleeriv asutus või mis on arvatud selle asutuse poolt heaks kiidetud metoodika järgi, nagu on sätestatud direktiivi 2009/73 artiklis 32.
- 76 Sellega seoses, nagu on esile toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 74, ei oma iseenesest tähtsust asjaolu, et nende kohustuste rakendamiseks peab asjaomane liikmesriik, käesoleval juhul Saksamaa Liitvabariik, võtma vastu ülevõtmismeetmed, tingimusel et liikmesriigil ei ole ülevõtmismeetmete osas kaalutlusruumi, mis võiks takistada nende kohustuste panemist apellandile. Sellise kaalutlusruumi puudumisel ei sea need ülevõtmismeetmed nimelt kahtluse alla seda, et vaidlusaluse direktiivi ja kõnealuste kohustuste kehtestamise vahel esineb otsene seos.
- 77 Eeltoodut arvestades tuleb tuvastada, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas, et vaidlusalune direktiiv ei mõjuta hageja õiguslikku olukorda otseselt.
- 78 Samuti tuleb tagasi lükata Poola valitsuse argumendid, millega ta püüab tõendada, et vaidlusalune direktiiv ei puuduta apellanti otseselt põhjustel, mis erinevad Üldkohtu poolt vaidlustatud kohtumääruses esitatud põhjendustest.
- 79 Mis puudutab ühelt poolt argumenti, et direktiiv 2009/73 oli juba enne vaidlusaluse direktiivi jõustumist kohaldatav niisugustele ühendustorudele nagu apellandi oma, siis on see argument igal juhul selgelt vastuolus nii viimati nimetatud direktiivi eesmärgiga, nagu see on väljendatud direktiivi põhjendustes 3 ja 4, kui ka direktiivi 2009/73 artikli 2 punktis 17 sisalduva mõiste „ühendustoru“ määratluse muutmisega.
- 80 Teiselt poolt, vastupidi sellele, mida väidab Poola valitsus, ei saa seda, et vaidlusalune direktiiv mõjutab apellandi õiguslikku olukorda otseselt, välistada ka põhjendusel, et ei direktiivi jõustumise kuupäeval ega selle peale hagi esitamise kuupäeval ei olnud apellandi ühendustoru ehitamine veel lõpetatud. Ühelt poolt oli apellant nimetatud direktiivi vastuvõtmise ja jõustumise ajaks juba teinud suuri investeeringuid ühendustoru ehitamisse, mis oli lõppjärgus. Teiselt poolt on direktiivis 2009/73, eriti selle artiklis 36, mis lubab teatavatel tingimustel anda vabastusi

seoses gaasiinfrastruktuuri projektidega, arvesse võetud just uute gaasitorujuhtmete ehitamise juhtumit ja direktiivi eesmärk on seega reguleerida ka olukorda, kus gaasitorujuhtmed on kavandatud ja ei ole veel valmis ehitatud.

- 81 Neil asjaoludel tuleb esimese väite esimese osaga nõustuda.

Esimese väite teine osa

– Poolte argumendid

- 82 Esimese väite teises osas, mis puudutab vaidlustatud kohtumääruse punkte 111–115, väidab apellant, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et vaidlusalune direktiiv jätab liikmesriikidele kaalutlusruumi.
- 83 Apellant väidab esiteks, et Üldkohtu lähenemisviis selles küsimuses on väär, kuna see lähtus üldisest hinnangust, ilma et oleks konkreetselt analüüsitud, mil määral vaidlusalune direktiiv tema õiguslikku olukorda otseselt mõjutab, arvestades, vastavalt kohtupraktikale, mis tuleneb 19. detsembri 2013. aasta kohtuotsusest *Telefónica vs. komisjon* (C-274/12 P, EU:C:2013:852, punktid 30 ja 31) ning 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsusest *Stichting Woonpunt jt vs. komisjon* (C-132/12 P, EU:C:2014:100, punktid 50 ja 51), tema hagi eset.
- 84 Teiseks väidab apellant eraldamisega seotud kohustuste kohta, mis hakkavad tema suhtes kehtima pärast vaidlusaluse direktiivi jõustumist, et kuigi direktiiv 2009/73 annab liikmesriikidele küll võimaluse kehtestada muid lahendusi peale täieliku eraldamise, kahjustavad tema õiguslikku olukorda märkimisväärselt – samamoodi täieliku eraldamisega – mõlemad alternatiivid, mis võivad käesoleval juhul kõne alla tulla, nimelt sõltumatu süsteemihalduri ja sõltumatu ülekandesüsteemi halduri võimalus. Sama kehtib ka kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifide reguleerimise eeskirjade kohta, mida tema suhtes igal juhul kohaldama hakatakse. Seega, arvestades 13. märtsi 2008. aasta kohtuotsuses komisjon vs. Infront WM (C-125/06 P, EU:C:2008:159) märgitud, on apellandi õigusliku olukorra kahjustamine tingitud vaidlusalusest direktiivist ja direktiivist 2009/73, mida sellega muudeti, ja eelkõige nõudest saavutada nendes direktiivides ette nähtud tulemus.
- 85 Kolmandaks väidab hageja, et mis puudutab võimalikku kaalutlusruumi, mis asjaomasel liikmesriigil on direktiivi 2009/73 artiklites 36 ja 49a ette nähtud erandite rakendamisel, siis oleks selline kaalutlusruum tulnud kindlaks teha lähtuvalt tema konkreetsest olukorrast ja tema hagi esemest, kusjuures tuleb täpsustada, et hagi puudutab peamiselt direktiivi 2009/73 artiklit 49a, mis on lisatud vaidlusaluse direktiiviga. Mis aga puutub viimati nimetatud sättes ette nähtud erandisse, siis soovis liidu seadusandja, piirates erandit gaasi ülekandetorudega, mille „ehitamine on lõpetatud enne 23. maid 2019“, et Saksamaa Liitvabariigile ei jääks vähimatki kaalutlusruumi, kuna piirangu kuupäev on valitud just selleks, et jätta apellant erandi kohaldamisalast välja. Samuti on selge, et tema gaasitorujuhtmele ei saa kohaldada direktiivi 2009/73 artiklis 36 ette nähtud vabastust, ilma et Saksamaa ametiasutustel oleks selles osas kaalutlusõigust.
- 86 Seevastu parlament ja nõukogu nõustuvad Üldkohtu põhjendustega.

- 87 Parlament väidab esiteks, et 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsusest *Stichting Woonpunt jt vs. komisjon* (C-132/12 P, EU:C:2014:100) tulenev kohtupraktika, millele hageja viitab, puudutab halduse üldakte, mitte seadusandlikke akte, mistõttu selle kohtupraktikaga ei saa seada kahtluse alla piiravat lähenemisviisi, mis kehtib hagide puhul, mille eraõiguslikud isikud viimati nimetatud aktide peale esitavad.
- 88 Teiseks on parlament seisukohal, et vaidlusaluse direktiivi sõnastus jätab liikmesriikidele ulatusliku kaalutlusruumi eriti direktiivi 2009/73 artikli 9 lõigete 8 ja 9 ning artikli 49a osas. Selles kontekstis tuleks analüüsida vaidlusaluse direktiivi kõiki sätteid, mitte ainult võimalust saada erand direktiivi 2009/73 artikli 49a alusel.
- 89 Kolmandaks puudutab hageja viidatud 13. märtsi 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs. Infront WM* (C-125/06 P, EU:C:2008:159) kohtuasja, milles vastupidi käesolevale kohtuasjale ei jäta vaidlustatud akt riigisisestele ametiasutustele vähimatki kaalutlusruumi.
- 90 Nõukogu väidab esiteks, et apellandi hagi oli suunatud vaidlusaluse direktiivi vastu tervikuna, mistõttu oleks liikmesriikidele jäetud kaalutlusruumi tulnud analüüsida, lähtudes sellest direktiivist tervikuna.
- 91 Teiseks väidab nõukogu, et argumendid, mille kohaselt ei olnud mingit kahtlust selles, kuidas Saksamaa Liitvabariik vaidlusaluse direktiivi üle võtab, on põhiolemuselt ekslikud. Euroopa Kohus leidis 4. detsembri 2019. aasta kohtuotsuses *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo vs. komisjon* (C-342/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:1043), et direktiivi 2009/73 artikliga 36 on liikmesriikide reguleerivatele asutustele antud kaalutlusõigus selle direktiiviga kehtestatud eeskirjadest erandite tegemiseks. Sama loogika kehtib ka nimetatud direktiivi artiklis 49a ette nähtud erandi puhul.
- 92 Kolmandaks leidis Üldkohus nõukogu sõnul samuti õigesti, et apellandi õiguslik ja faktiline olukord ei olnud võrreldav olukorraga kohtuasjas, mis päädis 13. märtsi 2008. aasta kohtuotsusega komisjon *vs. Infront WM* (C-125/06 P, EU:C:2008:159). Erinevalt selles kohtuasjas vaidlustatud aktist on vaidlusalune direktiiv oma vormilt ja sisult „tüüpiline“ direktiiv ELTL artikli 288 kolmanda lõigu tähenduses, see tähendab, et see „on saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud“, kuid jätab „vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele“. Järelikult ei ole vaidlusaluse direktiivi ja hageja õiguslikule olukorrale avaldatava mõju vahel põhjuslikku seost.
- 93 Eesti, Läti ja Poola valitsus toetavad sisuliselt parlamendi ja nõukogu argumente.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

- 94 Esimese väite teine osa käsitleb küsimust, kas Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas, et vaidlusalune direktiiv jätab liikmesriikidele selle rakendamisel kaalutlusruumi vastavalt teisele tingimusele käesoleva kohtuotsuse punktis 43 osutatud kohtupraktikas nimetatud kahest tingimusest.
- 95 Esimesena tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 63 esitatud tõdemusest ühelt poolt, et küsimust, kas akt jätab akti rakendama kohustatud adressaatidele kaalutlusõiguse, tuleb analüüsida sellise akti enda sisust lähtudes.

- 96 Teiselt poolt ei tähenda pelk asjaolu, et vaidlustatud akti puhul tuleb võtta rakendusmeetmeid, sealhulgas direktiivi puhul ülevõtmismeetmeid, tingimata seda, et selle rakendamiseks peab akti adressaatide suhtes olema kaalutlusruum, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 74.
- 97 Teisena, kui – nagu käesolevas asjas – antud õigusakt võib tekitada palju õiguslikke tagajärgi sõltuvalt erinevatest olukordadest, mille suhtes see on kohaldatav, tuleb kaalutlusruumi olemasolu tingimata hinnata lähtuvalt konkreetsetest õiguslikest tagajärgedest, millele hagi osutab ja mis võivad huvitatud isiku õigusliku olukorra suhtes tegelikult tekkida.
- 98 Seega tuleb selleks, et hinnata, kas õigusakt jätab adressaatidele kaalutlusruumi selle rakendamisel, uurida selle õigusakti sätete, mille peale hagi esitati, õiguslikke tagajärgi selle isiku olukorrale, kes tugineb ELTL artikli 263 neljanda lõigu teise lauseosa alusel hagi esitamise õigusele (vt analoogia alusel 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus *Stichting Woonpunt jt vs. komisjon*, C-132/12 P, EU:C:2014:100, punktid 50 ja 51, ning 13. märtsi 2018. aasta kohtuotsus *European Union Copper Task Force vs. komisjon*, C-384/16 P, EU:C:2018:176, punktid 38 ja 39).
- 99 Vastupidi sellele, mida väidavad parlament ja nõukogu, on see nii ka juhul, kui hagi puudutab formaalselt asjaomast akti tervikuna, kui hagi põhjendamiseks esitatud väited võimaldavad tuvastada, et hagi ese puudutab tegelikult selle akti spetsiifilisi aspekte.
- 100 Kolmandana tuleb tõdeda, et põhjendamaks oma väidet, mille eesmärk on tõendada, et vaidlusaluse direktiiviga ei ole liikmesriikidele kaalutlusruumi jäetud selles osas, mis puudutab selle direktiiviga tekitatud tagajärgi tema õiguslikule olukorrale, väitis apellant oma hagi sisuliselt, et vaidlusaluse direktiivi toimet – tulenevalt sellega direktiivi 2009/73 artikli 2 punktis 17 ette nähtud mõiste „ühendustoru“ muutmisest – on tema suhtes kehtestatud selles direktiivis sätestatud erikohustused, mis puudutavad ülekandesüsteemide ja ülekandesüsteemi haldurite eraldamist, nagu see on ette nähtud nimetatud direktiivi artiklis 9, ja erikohustused, mis puudutavad kolmandate isikute juurdepääsu ja tariifide reguleerimist ning on ette nähtud sama direktiivi artiklis 32, ilma et tal oleks võimalik saada nendest eeskirjadest erandit direktiivi 2009/73 artikli 36 või vaidlusaluse direktiiviga lisatud artikli 49a alusel.
- 101 Järelikult tuleb neid sätteid ja apellandi konkreetset olukorda arvestades kindlaks teha, kas pärast vaidlusaluse direktiivi vastuvõtmist ja jõustumist jätab direktiiv 2009/73 Saksamaa Liitvabariigile kaalutlusruumi nende sätete rakendamiseks ja eelkõige kohaldamiseks apellandi suhtes.
- 102 Mis puudutab esiteks direktiivi 2009/73 artiklites 36 ja 49a ette nähtud erandeid, siis tuletas Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 114 ja 115 meelde, et on olemas erandi tegemise võimalused, täpsustades samas, et liikmesriigi reguleerivatel asutustel on artiklis 49a ette nähtud erandi kohaldamiseks ulatuslik kaalutlusõigus sellise erandi võimaldamisel.
- 103 Nii toimides jättis Üldkohus, võttes küll arvesse hageja olukorda ja käsitledes erandite sisu, siiski kontrollimata, kas neid erandeid saab tema olukorra suhtes kohaldada ja kas vaidlusalune direktiiv jätab asjaomasele liikmesriigile kaalutlusruumi selle rakendamisel hageja suhtes.
- 104 Mis puudutab niisuguse kaalutlusruumi olemasolu direktiivi 2009/73 artiklites 36 ja 49a ette nähtud erandite puhul, siis tuleb nentida, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 74 ja 75 sisuliselt esile tõi, et apellandi olukorra suhtes ei saa kohaldada ühtegi neist eranditest, kuna ühelt poolt oli Nord Stream 2 gaasitorujuhtme jaoks investeeringute tegemine vaidlusaluse direktiivi vastuvõtmise ajal juba otsustatud, mis välistab selle torujuhtme puhul direktiivi 2009/73 artikli 36 kohase vabastuse andmise, mis on kohaldatav uute suurte gaasiinfrastruktuuride või

olemasolevate infrastruktuuride võimsuse olulise suurendamise korral, ning teiselt poolt oli sel kuupäeval selge, et nimetatud gaasitorujuhtme ehitust ei saa lõpetada enne 23. maid 2019, mistõttu ei saa võimaldada direktiivi artikli 49a kohast erandit.

- 105 Neil asjaoludel, kuigi liikmesriikidel on kahtlemata kaalutlusruum selliste erandite tegemiseks gaasiettevõtjatele, kes vastavad direktiivi 2009/73 artiklitega 36 ja 49a seatud tingimustele, ei ole neil seevastu vähimatki kaalutlusruumi seoses võimalusega teha neid erandeid apellandile, kes neile tingimustele ei vasta. Seega esineb otsene seos vaidlusaluse direktiivi jõustumise ja selle vahel, et viimasega on kehtestatud apellandile kohustused, mis on ette nähtud direktiivis 2009/73 ja millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 75.
- 106 Teiseks tuleb neil asjaoludel kontrollida, kas asjaomasel liikmesriigil on apellandi suhtes saavutatava tulemuse kindlaksmääramisel kaalutlusõigus, mille tagajärjeks võib olla see, et apellant nendest kohustustest siiski vabaneb.
- 107 Direktiivi 2009/73 artiklis 9 ette nähtud eraldamiskohustuse osas tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 112, et liikmesriikidel on direktiivi artikli 9 lõike 8 teise lõigu punktide a ja b ning lõike 9 alusel võimalus otsustada seda kohustust mitte kohaldada muu hulgas selliste ühendustorude suhtes nagu Nord Stream 2 gaasitorujuhe. Sellisel juhul peavad liikmesriigid omandisuhete ning tarne- ja tootmishuvide eraldamise asemel kas määrama sõltumatu süsteemihalduri vastavalt direktiivi artiklile 14 või sõltumatu ülekandesüsteemi halduri. Liikmesriikidel on Üldkohtu sõnul seega selles osas kaalutlusõigus.
- 108 Niisugune järeldus ei ole siiski piisav, et tuvastada, et liikmesriigi ametiasutustel on kaalutlusõigus direktiivi 2009/73 artiklis 9 ette nähtud eraldamiskohustuse osas.
- 109 Direktiivi 2009/73 põhjendusest 13 ilmneb nimelt, et kuigi direktiivi artikli 9 lõikes 1 ette nähtud eraldamiskohustuse puhul pidid kaks pakutavat alternatiivi „võimalda[ma] vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel säilitada võrguvarade omandi[t]“, tuleb neil „tagada samal ajal huvide tegelik eraldamine“, kusjuures sõltumatu süsteemihaldur või ülekandesüsteemi haldur peab „täi[tma] kõiki süsteemihalduri ülesandeid“ ja tema suhtes peavad olema „kehtestat[ud] üksikasjalikud eeskirjad ja ulatuslikud regulatiivsed kontrollimehhanismid“.
- 110 Sellest järeldub, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 80 ja 81 sisuliselt esile tõi, et olenemata sellest, millist käesoleva kohtuotsuse punktis 107 nimetatud variantidest lõpuks eelistatakse, muudab direktiivi 2009/73 artikkel 9 apellandi õiguslikku olukorda mõõdapääsmatult, kuna see annab liikmesriikidele üksnes võimaluse valida vahendid, millega saavutada täpselt määratletud tulemus, st ülekandestruktuuride tegelik eraldamine tootmis- ja tarnestruktuuridest. Seega, kuigi liikmesriike ei ole artikli 9 rakendamisel tegutsemisruumist täielikult ilma jäetud, ei ole neil vähimatki kaalutlusõigust selles sättes ette nähtud eraldamiskohustuse osas, mistõttu apellant ei saa sellest vabaneda olenemata sellest, milline meetod nimetatud sättes ette nähtud kolme meetodi hulgast valitakse.
- 111 Sama kehtib kohustuste kohta, mis tulenevad direktiivi 2009/73 artiklist 32 koostoimes direktiivi artikli 41 lõigetega 6, 8 ja 10. Need kohustused nõuavad nimelt direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatelt ülekandesüsteemi halduritelt, et nad võimaldaksid kolmandatele isikutele juurdepääsu oma võrgule süsteemi alusel, mida kohaldatakse objektiivselt ja vahet tegemata ning mis põhineb avaldatud ja proportsionaalsetel tariifidel, mille pädev reguleeriv asutus on heaks kiitnud. See asutus on nende tariifide heakskiitmisel kohustatud ette nägema eelkõige asjakohased stiimulid, et ajendada haldajaid oma tulemuslikkust suurendama.

- 112 Kuigi need kohustused eeldavad eelkõige, et liikmesriikide reguleerivad asutused võtavad nende konkretiseerimiseks tehnilisi meetmeid, on nimelt siiski tõsi, et need meetmed ei saa muuta nende kohustustega kaasnevat tulemust, nimelt seda, et ülekandevõrgu haldurid tagavad kolmandatele isikutele direktiivis 2009/73 ette nähtud tingimustel mittediskrimineeriva juurdepääsu võrgule eesmärgiga tagada kõigile turuosalistele tegelik pääs sellele turule.
- 113 Selles osas leidis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 117 samuti vääralt, et hageja ei saa tugineda 13. märtsi 2008. aasta kohtuotsusele komisjon *vs.* Infront WM (C-125/06 P, EU:C:2008:159). Kuigi kohtuasi, milles see kohtuotsus tehti, erineb käesolevast kohtuasjast selle poolest, et see puudutas õiguslikke tagajärgi, mis tulenevad komisjoni poolt direktiivi alusel vastu võetud otsusest, on siiski tõsi, et selle otsuse siduv jõud tulenes lõppkokkuvõttes direktiivist ja igal juhul määrati nimetatud otsusega – sarnaselt vaidlusaluse direktiivi sätetega, mida on osundatud käesoleva kohtuotsuse punktides 110 ja 111 – kindlaks saavutatav tulemus, mille suhtes liikmesriikidel ei olnud vähimatki kaalutusõigust.
- 114 Järelikult rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta leidis, et vaidlusalune direktiiv jätab liikmesriikidele kaalutusruumi, võtmata arvesse hageja olukorda ja asjaolu, et vaidlusaluse direktiivi jõustumise otsene tagajärg oli see, et tema suhtes hakkasid kehtima kohustused, mille tulemust ei saanud muuta. Neil asjaoludel tuleb nõustuda ka esimese väite teise osaga.
- 115 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb järeldada, et esimene väide on põhjendatud, kuna Üldkohus leidis ekslikult, et vaidlusalune direktiiv ei puuduta hagejat otseselt. Siit tuleneb, et vaidlustatud kohtumääruse resolutsiooni punkt 4 tuleb tühistada, kuna selles jäeti apellandi esitatud hagi sel põhjusel vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

Teine väide

– Poolte argumendid

- 116 Teises väites kinnitab apellant, et Üldkohus rikkus mitut õigusnormi, kui ta analüüsis nõukogu dokumentide eemaldamise taotlust, mille tulemusel ta otsustas ekslikult nõukogu õigustalituse arvamuse, komisjoni soovitusel ja Saksamaa Liitvabariigi seisukohad toimikust eemaldada ning jätta tähelepanuta hagiavalduse need lõigud ja lisad, milles on taasesitatud nende dokumentide väljavõtted.
- 117 Sellega seoses väidab apellant esiteks, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta oma hinnangus tugines üksnes määrusega nr 1049/2001 kehtestatud raamistikule, mis reguleerib üldsuse õigust tutvuda dokumentidega, ilma et ta oleks kontrollinud, kas kõnealused dokumendid olid vaidluse lahendamiseks tarvilikud, nagu nõuab kohtupraktika, mis tuleneb 12. mai 2015. aasta kohtuotsusest *Dalli vs. komisjon* (T-562/12, EU:T:2015:270).
- 118 Teiseks väidab apellant, et Üldkohus rikkus õigusnormi ka sellega, et kohaldas vaidlusalustele dokumentidele piiravat õiguslikku raamistikku, mille Euroopa Kohus on kindlaks määranud rasketel ja eriomastel asjaoludel kohtuasjades, mis päädisid 14. mai 2019. aasta kohtumäärusega *Ungari vs. parlament* (C-650/18, ei avaldata, EU:C:2019:438) ja 31. jaanuari 2020. aasta kohtuotsusega *Sloveenia vs. Horvaatia* (C-457/18, EU:C:2020:65). Ta leiab eelkõige, et kõik need dokumendid kuuluvad vaidlusaluse direktiivi ettevalmistavate materjalide hulka, mistõttu need kuuluvad 1. juuli 2008. aasta kohtuotsuses *Rootsi ja Turco vs. nõukogu* (C-39/05 P ja C-52/05 P, EU:C:2008:374) käsitlemist leidnud suurema läbipaistvuse põhimõtte kohaldamisalasse. Lisaks

jättis Üldkohus vastamata argumentidele, mille kohaselt on liidu institutsioonid ise väga laialt kasutanud nõukogu õigustalituse arvamuse teatud lõike ettepanekus võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2009/73, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju.

- 119 Kolmandaks väidab apellant, et Üldkohus rikkus õigusnormi, omistades märkimisväärse tähtsuse vahekohtumenetlusele, mille apellant oli algatanud 17. detsembril 1994 Lissabonis allkirjastatud energiaharta lepingu (EÜT 1994, L 380, lk 24; ELT eriväljaanne 12/01, lk 199) alusel, mis on Euroopa ühenduste nimel heaks kiidetud nõukogu ja komisjoni 23. septembri 1997. aasta otsusega 98/181/EÜ, ESTÜ, Euratom (EÜT 1998, L 69, lk 1; ELT eriväljaanne 12/02, lk 24). Üldkohus põhjendas oma lähenemist vajadusega kaitsta avalikke huve seoses rahvusvaheliste suhetega määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 tähenduses, kuid ei selgitanud, kuidas vaidlusaluste dokumentide esitamine võib neid kahjustada. Vahekohtumenetlus ei kuulu nimelt „rahvusvaheliste suhete“ alla selle sätte tähenduses.
- 120 Nõukogu väidab, et teine väide on vastuvõetamatu, kuna tema arvates on selle väite eesmärk see, et Euroopa Kohus vaataks uuesti läbi Üldkohtu hinnangu faktilistele asjaoludele.
- 121 Lisaks leiavad parlament ja nõukogu, et teine väide tuleb igal juhul põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- 122 Esiteks rõhutab parlament, et apellandi kõik argumendid põhinevad ekslikul eeldusel, et Üldkohus jättis analüüsimata, kas asjaomased dokumendid olid „vaidluse lahendamisel määrava tähtsusega“, ja nõukogu lisab selles kontekstis, et Üldkohus ei kohaldanud määruse nr 1049/2001 sätteid ei eranditult ega otseselt. Nõukogu sõnul kaalus Üldkohus tegelikult asjasse puutuvaid huve kooskõlas kohtupraktikaga, mis tuleneb Üldkohtu 12. mai 2015. aasta kohtuotsusest Dalli vs. komisjon (T-562/12, EU:T:2015:270).
- 123 Teiseks täpsustab nõukogu sellega seoses, et Üldkohus ei asunud seisukohale, et üldreeglina võib dokumente menetluses kasutada üksnes juhul, kui nende koostaja või kostjaks olev institutsioon on andnud loa nende esitamiseks. Vastupidi, Üldkohus analüüsis üksikasjalikult kõiki tema menetluses oleva kohtuasja asjaolusid ja järeldas, et vaidlusaluste dokumentide toimikust eemaldamine on vajalik avalikust huvist tulenevatel põhjustel.
- 124 Kolmandaks väidab parlament, et Üldkohus tuvastas õigesti vastavalt kohtupraktikale, mis tuleneb 14. mai 2019. aasta kohtumäärusest Ungari vs. parlament (C-650/18, ei avaldata, EU:C:2019:438) ja 31. jaanuari 2020. aasta kohtuotsusest Sloveenia vs. Horvaatia (C-457/18, EU:C:2020:65), et käesoleval juhul püüdis hageja tegelikult nõukogu õigustalituse arvamusele tuginedes seada nõukogu vastamisi arvamusega, mille ta oli saanud oma õigustalitusest, ja seega sundida nõukogu selle arvamuse suhtes avalikult seisukohta võtma, mis kahjustaks selle institutsiooni huvi kasutada õiguslikke arvamusi.
- 125 Parlament ja nõukogu kinnitavad selles kontekstis, et ükski vaidlusalune dokument, eelkõige nõukogu õiguslik arvamus ei ole seotud seadusandliku menetlusega, kuna need kõik eelnesid ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2009/73, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju.

126 Neljandaks väidab nõukogu, et Üldkohus otsustas toimikust eemaldada Saksamaa Liitvabariigi seisukohad eelkõige põhjusel, et nende sisu avalikustamine kahjustaks avalikke huve seoses rahvusvaheliste suhetega määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 tähenduses, taastades nõnda endise olukorra, kus liidu kohus on ainus organ, kellel on õigus nõuda pooltelt dokumentide esitamist või hinnata nende tähtsust.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

127 Nõukogu väide, et teine väide on vastuvõetamatu ja et selle väitega palutakse Euroopa Kohtul võtta seisukoht Üldkohtu tuvastatud faktiliste asjaolude kohta, tuleb tagasi lükata. Kuigi Üldkohus on põhimõtteliselt ainsana pädev faktilisi asjaolusid tuvastama ja hindama, ei paluta selle väitega Euroopa Kohtul uuesti läbi vaadata faktilisi asjaolusid, millele Üldkohus käesolevas asjas tugines, vaid see puudutab õigusküsimust, mis on seotud õigusliku raamistikuga, mida Üldkohus nende faktiliste asjaolude hindamisel kohaldas.

128 Teise väite põhjendatuse kontrollimiseks tuleb ühelt esimesena poolt märkida, et poolte võrdsuse põhimõte, mis tuleneb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tagatud õiglase kohtumenetluse mõistest endast, tähendab kohustust anda kummalegi poolele mõistlik võimalus oma seisukoha esitamiseks, mis hõlmab tõendite esitamist, tingimustes, mis ei asetaks ühte neist oma vastasega võrreldes oluliselt ebasoodsamasse olukorda (16. mai 2017. aasta kohtuotsus *Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:373*, punkt 96).

129 Teiselt poolt tuleneb kindlalt välja kujunenud kohtupraktikast, et liidu õiguses on kohaldatav tõendite vaba hindamise põhimõte, millest tuleneb, et õigel ajal esitatud tõendi vastuvõetavust saab liidu kohtus vaidlustada üksnes selle põhjal, et see on saadud ebaseaduslikult (30. septembri 2021. aasta kohtuotsus *kontrollikoda vs. Pinxten, C-130/19, EU:C:2021:782*, punkt 104).

130 Seega juhul, kui pool on ebaseaduslikult esitanud tõendeid, näiteks määruses nr 1049/2001 viidatud sisedokumente, mille esitamiseks ei ole asjaomane institutsioon luba andnud ja mille esitamist ei ole liidu kohus nõudnud, tuleb kaaluda poolte huve seoses õigusega õiglasele kohtulikule arutamisele, võttes arvesse huve, mida kaitsevad õigusnormid, mida on rikutud või millest nende tõendite kogumisel on kõrvale hoitud.

131 Siit tuleneb, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 119 ja 138 sisuliselt esile tõi, et liidu kohus, kellele on esitatud vastavate tõendite eemaldamise taotlus, peab kaaluma ühelt poolt hageja huve, kes on tõendid esitanud, arvestades eelkõige nende tarvilikkust talle esitatud hagi põhjendatuse hindamisel, ning teiselt poolt vastaspoole huve, kelle huve nende tõendite toimikusse jätmine võib konkreetselt ja tegelikult kahjustada.

132 Teisena tuleb tõdeda, et määruses nr 1049/2001 ette nähtud sisedokumentide toimikust eemaldamise taotluse läbivaatamisel on sellel määruel, mis ei ole küll kohaldatav niisugusele hagile nagu see, mille apellant esitas Üldkohtule, niisuguse taotluse lahendamiseks nõutaval huvide kaalumisel siiski teatav suunav väärtus (vt selle kohta 14. mai 2019. aasta kohtumäärus *Ungari vs. parlament, C-650/18*, ei avaldata, *EU:C:2019:438*, punktid 12 ja 13).

133 Siiski ei saa asuda seisukohale, et määrus nr 1049/2001 reguleerib ammendavalt huvide kaalumist, mis on nõutav kohtuasja toimikust dokumentide eemaldamise taotluse läbivaatamisel.

- 134 Kuigi selle määruse eesmärk on nimelt suurendada otsustusprotsessi läbipaistvust liidu tasandil, rakendades õigust tutvuda dokumentidega, mis on sätestatud ELTL artikli 15 lõike 3 esimeses lõigus ja tagatud põhiõiguste harta artikliga 42 (vt selle kohta 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *Stichting Rookpreventie Jeugd jt*, C-160/20, EU:C:2022:101, punktid 35 ja 36), siis tõendite vastuvõetavus kui selline sõltub lõppkokkuvõttes asjasse puutuvate huvide kaalumisest, arvestades eesmärki tagada poolte õigus õiglasele kohtulikule arutamisele, nagu märkis sisuliselt ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 129 ja 130.
- 135 Kolmandana, mis puudutab vaidlusaluste dokumentide hindamist eespool esitatud põhimõtetest lähtuvalt, siis tuleb esiteks asuda seisukohale, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta otsustas nõukogu õigustalituse arvamuse toimikust eemaldada ning jätta tähelepanuta hagiavalduse ja selle lisade osad, milles on taasesitatud arvamuse väljavõtted.
- 136 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et avaliku huviga, mille kohaselt peavad institutsioonid saama kasutada oma õigustalituste täiesti sõltumatult antud arvamusi, läheks vastuollu see, kui mõnda, et selliseid sisedokumente võib Euroopa Kohtus toimivas vaidluses esitada, ilma et asjaomane institutsioon oleks selleks loa andnud või kohus selle esitamist nõudnud (16. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *Ungari vs. parlament ja nõukogu*, C-156/21, EU:C:2022:97, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 137 Nimelt seab hageja sellise õigusliku arvamuse ilma loata esitamisega vaidlustatud akti kehtivust puudutavas menetluses asjaomase institutsiooni vastamisi arvamusega, mille on selle akti väljatöötamisel andnud tema enda õigustalitus. Kui mõnda, et hageja võib lisada toimikusse institutsiooni õigusliku arvamuse, mille avalikustamiseks institutsioon ei ole luba andnud, rikuks see põhimõtteliselt õiglase kohtumenetluse nõudeid (16. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *Ungari vs. parlament ja nõukogu*, C-156/21, EU:C:2022:97, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 138 Euroopa Kohus on siiski otsustanud, et erandkorras võib läbipaistvuse põhimõttest tulenevalt olla põhjendatud institutsiooni sellise dokumendi avalikustamine kohtumenetluses, mida ei ole üldsusele kättesaadavaks tehtud ja mis sisaldab õiguslikku arvamust, kui see õiguslik arvamus on seotud seadusandliku menetlusega, mille puhul on nõutav suurem läbipaistvus (vt selle kohta 16. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *Ungari vs. parlament ja nõukogu*, C-156/21, EU:C:2022:97, punktid 56–59).
- 139 See läbipaistvus ei takista siiski konkreetse õigusliku arvamuse avalikustamisest keeldumist õigusnõustamist kaitsva erandi alusel, kui arvamus on küll antud teatava seadusandliku menetluse raames, kuid on eriti tundlikku laadi või eriti laia ulatusega ja väljub selle seadusandliku menetluse raamidest, mis juhul peab asjaomane institutsioon keeldumist üksikasjalikult põhjendama (16. veebruari 2022. aasta kohtuotsus *Ungari vs. parlament ja nõukogu*, C-156/21, EU:C:2022:97, punkt 60).
- 140 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 50 ja 54 tõdes, ei puudutanud käesoleval juhul nõukogu õigustalituse arvamus, mille esitamist nõukogu ei olnud lubanud, vastupidi apellandi väidetele seadusandlikku menetlust, vaid selle ese on komisjoni soovitus nõukogule alustada läbirääkimisi liidu ja kolmanda riigi vahel rahvusvahelise lepingu sõlmimiseks. Pealegi ei saa seda eset mõjutada pelk asjaolu, et liidu institutsioonid ise mainisid seda arvamust Euroopa Parlamendi ja nõukogu selle direktiivi vastuvõtmise kontekstis, millega muudetakse direktiivi 2009/73, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju.

- 141 Neil asjaoludel on piisavalt tõendatud ühelt poolt see, et arvamuse jätmine toimikusse kahjustab nõukogu õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ja tema huvi saada ausaid, objektiivseid ja kõikehõlmavaid arvamusi, ning teiselt poolt sellise ülekaaluka üldise huvi puudumine, millest tulenevalt hageja poolt vaidlusaluse õigusliku arvamuse esitamine oleks põhjendatud. Lisaks, kuna hageja ainus huvi – olgu see kui tahes õiguspärane – põhjendada selle arvamusega oma hagi ei ole piisav selleks, et nõukogu õiguste ja huvide selline riive oleks põhjendatud (vt selle kohta 14. mai 2019. aasta kohtumäärus *Ungari vs. parlament*, C-650/18, ei avaldata, EU:C:2019:438, punktid 15–18, ja 31. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus *Sloveenia vs. Horvaatia*, C-457/18, EU:C:2020:65, punktid 70 ja 71), seda enam, et nende argumentide põhjendatus ja seega võimalus kohtuasja võita sellise arvamuse esitamisest üldse ei sõltu, on oluline järeldada, et käesoleva kohtuotsuse punktis 131 osutatud huvide kaalumisel kaldub kaalukeel nõukogu õiguste ja huvide kaitse kasuks.
- 142 Seevastu, mis puudutab teiseks komisjoni soovitusi ja Saksamaa Liitvabariigi seisukohti, siis ilmneb, et kuigi Üldkohus ise vaidlustatud kohtumääruse punktis 39 märkis, et määrusel nr 1049/2001 on dokumentide eemaldamise taotluse läbivaatamisel üksnes suunav väärtus, tugines ta nende dokumentide eemaldamise põhjendamiseks – hoolimata sellest eeldusest ja käesoleva kohtuotsuse punktides 131 ja 133 selgitatust – üksnes selle määruse sätetele, nimelt artikli 4 lõike 1 punkti a kolmandale taandele, mis käsitleb rahvusvaheliste suhete kaitset.
- 143 Kuigi sellega seoses tuleb ühelt poolt möönda, et selles sättes käsitletud rahvusvaheliste suhete kaitsega seotud huvi on antud kontekstis suunava väärtusega, on siiski selge, et käesoleva kohtuotsuse punktis 131 viidatud huvide kaalumisel tuleb tõendada, et nende dokumentide toimikusse jätmine võib konkreetselt ja tegelikult kahjustada huvi, millele tuginedes nende dokumentide eemaldamist põhjendatakse.
- 144 Nii on Euroopa Kohus määruse nr 1049/2001 artikli 4 kohta selgitanud, et ainuüksi asjaolust, et dokument puudutab selles sättes ette nähtud erandiga kaitstud huvi, selle sätte kohaldamise põhjendamiseks ei piisa, kuna asjaomane institutsioon peab esitama selgitusi selle kohta, kuidas dokumendiga tutvumine võib seda huvi konkreetselt ja tegelikult kahjustada, ja seda olenemata asjaolust, et institutsioonil on määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkti a kolmanda taande kohaldamisel ulatuslik kaalutusõigus (vt selle kohta 3. juuli 2014. aasta kohtuotsus *nõukogu vs. in't Veld*, C-350/12 P, EU:C:2014:2039, punktid 51, 52, 63 ja 64).
- 145 Vaidlustatud kohtumäärusest ei ilmne siiski üldse, et Üldkohus oleks analüüsinud nõukogu selgitusi nende nõuete kohta. Vastupidi, Üldkohus piirdus komisjoni soovitusel osas sellega, et järeldas vaidlustatud kohtumääruse punktides 57 ja 60–63, et asjaomase huvi konkreetse ja tegeliku kahjustamise oht esineb pelgalt seetõttu, et see dokument puudutab otsuse tegemist seoses rahvusvaheliste läbirääkimistega kolmanda riigiga.
- 146 Mis puudutab Saksamaa Liitvabariigi seisukohti, siis piirdus Üldkohus nende toimikust eemaldamise põhjendamisel tõdemusega, et seisukohtade avalikustamine kahjustaks konkreetselt ja tegelikult avaliku huvi kaitset seoses rahvusvaheliste suhetega määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 tähenduses, „nõrgendades liidu positsiooni vahekohtumenetluses, mis on hageja taotlusel tema suhtes algatatud“, ega selgitanud, kuidas selline vahekohtumenetlus, mis on suure tõenäosusega eraõiguslik, puudutaks liidu rahvusvahelisi suhteid, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 157, ega püüdnud ka tuvastada, kuidas nende seisukohtade toimikusse jätmine võib selle avaliku huvi kaitset tegelikult kahjustada.

- 147 Teiselt poolt, isegi kui eeldada, et on tõendatud, et komisjoni soovitus ja Saksamaa Liitvabariigi seisukohtade toimikusse jätmise ohustab nimetatud avalikku huvi, on siiski selge, et Üldkohus oleks siis pidanud kaaluma asjasse puutuvaid huve, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 131, mida ta aga ei teinud.
- 148 Neil asjaoludel tuleb järeldada, et kuna Üldkohus otsustas komisjoni soovitus ja Saksamaa Liitvabariigi seisukohad toimikust eemaldada ning jätta tähelepanuta hagiavalduse ja selle lisade need lõigud, milles on taasesitatud nende dokumentide väljavõtted, siis on ta rikkunud õigusnorme ühelt poolt seeläbi, et ta kohaldas nende dokumentide toimikust eemaldamise taotluse läbivaatamisel üksnes määruse nr 1049/2001 sätteid ega kaalunud asjasse puutuvaid huve, ning teiselt poolt ei hinnanud selleks nõukogu antud selgituste alusel, kas samade dokumentide toimikusse jätmise võib konkreetset ja tegelikult kahjustada avalike huvide kaitset seoses rahvusvaheliste suhetega määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 tähenduses.
- 149 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb nõustuda ka teise väitega osas, milles see puudutab komisjoni soovitust ja Saksamaa Liitvabariigi seisukohti. Siit tuleneb, et vaidlustatud kohtumääruse resolutsiooni punkt 1 tuleb tühistada osas, milles see puudutab komisjoni soovitust (lisa A. 14), samuti tuleb tühistada resolutsiooni punkt 3.
- 150 Ülejäänud osas tuleb apellatsioonkaebus jätta rahuldamata.

Menetlus Üldkohtus

- 151 Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu teisele lausele võib Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse tühistamise korral teha asjas lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab.
- 152 Kuigi käesolevas asjas ei saa Euroopa Kohus selles menetlusstaadiumis Üldkohtule esitatud hagi sisuliselt lahendada, on tal seevastu vajalik teave, et teha lõplik otsus parlamendi ja nõukogu poolt menetluse esimeses astmes esitatud vastuvõetamatuse vastuväite kohta.
- 153 Esimesena, mis puutub küsimusse, kas vaidlusalune direktiiv puudutab hagejat isiklikult, väidab viimane sisuliselt, et merealune gaasitorujuhe Nord Stream 2 on ainus uus lõppjärgus torujuhe, mida see direktiiv puudutab ja mille kohta on tehtud lõplik investeerimisotsus, mille puhul väga suur investering on tehtud tükk aega enne direktiivi vastuvõtmist ja mille omanikule ei saa direktiivi 2009/73 artikli 49a alusel erandit võimaldada.
- 154 Parlament ja nõukogu väidavad sisuliselt, et vaidlusalune direktiiv ei puuduta apellanti isiklikult. Nende institutsioonide sõnul ei muuda asjaolu, et teatud ajahetkel on võimalik kindlaks teha direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate isikute arv või isegi isikute nimed, kuidagi asjaolu, et see direktiiv puudutab samamoodi kõiki liidu ja kolmandate riikide vahelisi gaasitorujuhtmeid olenemata sellest, kas need on maismaal või mere all, varem olemas olnud või valmis ehitatud, uued või tulevased. Seega on tegemist majandustegevuses osalejate avatud ringiga. Igal juhul ei ole apellant täpsustanud, mille poolest erineb Nord Stream 2 gaasitorujuhe kõikidest muudest piiriülestest ühendustorudest kolmanda riigiga.
- 155 Nõukogu lisab ühelt poolt, et apellant seab vaidlusaluse direktiivi tervikuna kahtluse alla, mistõttu ei piirdu tema hagi vaidlusaluse direktiiviga direktiivi 2009/73 lisatud artiklis 49a sätestatud erandi tegemise tingimuste kehtivusega. Teiselt poolt ei ole nõukogu sõnul käesolevas kohtuasjas

asjakohased 13. märtsi 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Infront WM (C-125/06 P, EU:C:2008:159) ja 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Stichting Woonpunt jt *vs.* komisjon (C-132/12 P, EU:C:2014:100), millele apellant on viidanud, kuna need kohtuotsused puudutavad ettevõtjaid, kellel on juba varem omandatud õigus, mis eristab neid kõigist teistest ettevõtjatest.

- 156 Sellega seoses tuleb meenutada, et teised isikud, kes ei ole otsuse adressaadid, ei saa väita, et otsus puudutab neid isiklikult ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses, välja arvatud juhul, kui otsus mõjutab neid nende eriliste omaduste või erilise faktilise olukorra tõttu, mis neid kõigist teistest isikutest eristab ja seega individualiseerib neid sarnaselt otsuse adressaadiga (15. juuli 1963. aasta kohtuotsus Plaumann *vs.* komisjon, 25/62, EU:C:1963:17, punkt 223, ja 13. märtsi 2018. aasta kohtuotsus European Union Copper Task Force *vs.* komisjon, C-384/16 P, EU:C:2018:176, punkt 93).
- 157 Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub selles raamistikus ühtlasi, et võimalus meetme vastuvõtmisel enam-vähem täpselt määratleda õigussubjektide arvu ja isegi neid isikuid, kellele meedet kohaldatakse, ei tähenda mingil moel, et meede neid subjekte isiklikult puudutab, kui seda kohaldatakse vaidlusaluse aktiga määratletud õiguslikult või faktiliselt objektiivse olukorra alusel (13. märtsi 2018. aasta kohtuotsus European Union Copper Task Force *vs.* komisjon, C-384/16 P, EU:C:2018:176, punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 158 Samas tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast ka see, et kui akt puudutab isikute rühma, kes olid akti vastuvõtmise hetkel identifitseeritud või identifitseeritavad rühma liikmetele omaste kriteeriumide põhjal, võivad need isikud olla sellest aktist isiklikult puudutatud, kuna nad kuuluvad majandustegevuses osalejate piiratud ringi (vt selle kohta 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Stichting Woonpunt jt *vs.* komisjon, C-132/12 P, EU:C:2014:100, punkt 59).
- 159 Käesoleval juhul on tõsi, et vaidlusalune direktiiv on üldise sõnastusega ja vahet tegemata kohaldatav iga ettevõtja suhtes, kes käitab liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelist gaasi ülekandetoru, ning see kehtestab selliselt osutatud ettevõtjatele direktiiviga 2009/73 ette nähtud kohustused. Asjaoluga, et nende ettevõtjate arv on väike, ei saa selles raamistikus tõendada, et vaidlusalune direktiiv puudutab neid isiklikult, kuna see asjaolu ei ole seletatav direktiivi tekitatud õiguslike tagajärgede laadiga, vaid asjaomase turu omadustega.
- 160 Siiski, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 104, ei saanud apellandi suhtes teha erandit ei direktiivi 2009/73 artikli 36 ega selle direktiivi artikli 49a alusel.
- 161 Selles kontekstis tuleb tõdeda, et nii olemasolevate ühendustorude kui ka veel ehitatavate ühendustorude hulgast on Nord Stream 2 gaasitorujuhe ainus, mis on ja saab olla sellises olukorras, kuna kõigi muude direktiivi 2009/73 kohaldamisalasse kuuluvate ühendustorude käitajatel on või saab olema võimalus saada erand selle direktiivi mõne sätte alusel, millele on viidatud eelmises punktis, nagu väidab apellant, ilma et talle oleks vastu vaieldud.
- 162 Siit järeldub, et pärast vaidlusaluse direktiivi jõustumist mõjutas seos ühelt poolt direktiivi artikli 2 punktis 17 ette nähtud direktiivi 2009/73 kohaldamisala liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelistele ühendustorudele laiendamise ja teiselt poolt selle direktiivi artiklites 36 ja 49a ette nähtud erandi tegemise tingimuste kujundamise vahel apellandi õiguslikku olukorda nii, et see individualiseerib teda sarnaselt otsuse adressaadiga.

- 163 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et direktiivi 2009/73 artiklitest 36 ja 49a tulenevad erandi tegemise tingimused, mida on vastavalt muudetud ja mis on lisatud vaidlusaluse direktiiviga, puudutavad apellanti isiklikult.
- 164 Teisena tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktides 61–81 ja 94–115 esitatud kaalutlustest, et need sätted puudutavad apellanti ka otseselt.
- 165 Kolmandana tuleb märkida, et need sätted on eraldatavad direktiivi 2009/73, mida on muudetud vaidlusaluse direktiiviga, muudest sätetest.
- 166 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et apellandi poolt Üldkohtule esitatud tühistamishagi tuleb tunnistada vastuvõetavaks käesoleva kohtuotsuse punktis 163 nimetatud piirides.
- 167 Kohtuasi saadetakse tagasi Üldkohtule tühistamishagi kohta sisulise otsuse tegemiseks.

Kohtukulud

- 168 Kuna kohtuasi saadetakse tagasi Üldkohtule, tehakse käesoleva menetlusega seotud kohtukulude osas otsus hiljem.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 20. mai 2020. aasta kohtumääruse Nord Stream 2 vs. parlament ja nõukogu (T-526/19, EU:T:2020:210) resolutsiooni punkt 1 osas, milles see puudutab Euroopa Komisjoni 9. juuni 2017. aasta soovitus Euroopa Liidu Nõukogule võtta vastu otsus, millega antakse luba alustada läbirääkimisi Euroopa Liidu ja Venemaa Föderatsiooni vahelise rahvusvahelise lepingu üle Nord Stream 2 gaasitorujuhtme käitamise küsimustes (lisa A. 14), samuti selle kohtumääruse resolutsiooni punktid 3 ja 4.**
- 2. Jätta apellatsioonkaebus ülejäänud osas rahuldamata.**
- 3. Tunnistada Nord Stream 2 AG tühistamishagi Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/692 peale, millega muudetakse direktiivi 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju, vastuvõetavaks osas, milles see on suunatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivi 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ, artiklitele 36 ja 49a, mida on vastavalt muudetud ja mis on lisatud direktiiviga 2019/692.**
- 4. Saata kohtuasi tagasi Euroopa Liidu Üldkohtule käesoleva resolutsiooni punktis 3 osutatud tühistamishagi kohta sisulise otsuse tegemiseks.**
- 5. Otsustada kohtukulude kandmine edaspidi.**

Allkirjad